

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de staatssecretaris de heer drs. H. Zijlstra
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Advies

Geachte heer Zijlstra,

datum
10 januari 2010

onderwerp
verplaatsing hbo-master
Leraar Godsdienst
van Amsterdam naar Utrecht
Fontys Hogescholen

ons kenmerk
2010/044c

bijlage
beoordelingskader

Op 18 mei 2010 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van Fontys Hogescholen om de hbo-masteropleiding Leraar Godsdienst te verplaatsen van Amsterdam naar Utrecht. De aanvraag was in eerste instantie niet voorzien van alle voor de beoordeling van de aanvraag benodigde gegevens. De CDHO heeft aanvrager in de gelegenheid gesteld om haar aanvraag aan te vullen, en heeft op 10 november 2010 een aanvulling ontvangen.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van Fontys Hogescholen om de hbo-masteropleiding Leraar Godsdienst te verplaatsen van Amsterdam naar Utrecht.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 7.17 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 17 juni 2009, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager verzoekt een goedkeuring van de verplaatsing van haar drie theologie-opleidingen van Amsterdam naar Utrecht. De reden van de verplaatsing is gelegen in de huisvestingsproblematiek in Amsterdam enerzijds, en de beoogde oprichting van een Hoger Instituut voor Godsdienstwetenschappen (ISSR) te Utrecht anderzijds. Thans ligt voor de verplaatsing van de hbo-masteropleiding. Over de verplaatsing van de andere twee hbo-bacheloropleidingen is in een eerder stadium reeds positief geadviseerd door de commissie, en besloten door uw departement. Aanvrager doet een beroep op de voorwaarden d en e van artikel 4.1, lid 1 en de voorwaarden b en c van artikel 4.2 lid 1 van de beleidsregel.

Motivering

De commissie adviseert u te oordelen dat de aanvraag aan de voorwaarden voldoet.

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 2 van 4 *Beoordeling voorwaarde d artikel 4.1 eerste lid Beleidsregel*

Naar oordeel van de commissie leidt het verplaatsen van deze opleiding niet tot substantieel nadelige effecten voor de benutting van de bestaande capaciteit en infrastructuur op het desbetreffende terrein. De commissie heeft daarbij in overweging genomen dat met de verplaatsing van de opleiding van Amsterdam naar het centraal gelegen Utrecht de spreiding van deze opleiding nauwelijks wijzigt. Bovendien biedt de beoogde samenwerking te Utrecht met de Faculteit voor Katholieke Theologie van de Universiteit van Tilburg, en de oprichting van een Hoger Instituut voor Godsdienstwetenschappen te Utrecht een beter toekomstperspectief voor de opleiding. De verplaatsing zal derhalve naar verwachting doelmatig zijn. Daarnaast heeft aanvrager aangetoond dat er geen bezwaren van overige aanbieders van enigszins vergelijkbare opleidingen zijn.

Beoordeling voorwaarde e artikel 4.1 eerste lid Beleidsregel

Naar oordeel van de commissie voldoet de aanvraag eveneens aan de voorwaarde dat de opleiding in de (regionale) kennisinfrastructuur in voldoende mate moet zijn verzekerd. Aanvrager heeft aangetoond, zoals ook bij de beoordeling van voorwaarde d is aangegeven, met diverse instellingen in Utrecht samen te werken. Daarnaast maakt onderhavige opleiding deel uit van een drietal theologische opleidingen die Fontys in Amsterdam aanbood. Van dit drietal zijn de andere twee opleidingen, te weten de bacheloropleidingen Godsdienst-Pastoraal Werk en Leraar Godsdienst 2^e graad, reeds naar Utrecht verplaatst. Met onderhavige verplaatsing kan worden aangesloten bij de kennisinfrastructuur die in Utrecht reeds aanwezig is.

Beoordeling voorwaarde b artikel 4.2 eerste lid Beleidsregel

Volgens deze voorwaarde moet aanvrager aantonen dat er onvoldoende bereidheid in de samenleving bestaat om in deze opleiding te investeren, en dat de opleiding zonder overheidsfinanciering niet kan worden aangeboden, of dat er zonder overheidsfinanciering onvoldoende gebruik van wordt gemaakt. Aanvrager moet aantonen dat met het afnemend veld niet tot afspraken kan worden gekomen over het structureel investeren in deze voor hen belangrijke opleiding. Dat dit laatste het geval is heeft de aanvrager naar het oordeel van de commissie met wat ter onderbouwing van voornoemde voorwaarde is aangevoerd niet expliciet aannemelijk gemaakt. De commissie is echter van mening dat het niet aannemelijk is dat op de nieuwe locatie deze reeds bestaande hbo-masteropleiding wel door het afnemend veld bekostigd kan worden. De commissie heeft in deze overweging betrokken het feit dat het hier gaat om een reeds bestaande opleiding, die verplaatst wordt over een geringe afstand, en waarbij er sprake is van afwezigheid van concurrerend aanbod. Bovendien wordt er met deze verplaatsing gekozen voor een meer centrale ligging die samen met de versterking van samenwerking met partners in Utrecht de levensvatbaarheid van de opleiding zal vergroten. Deze overwegingen zal de commissie hierna volgend kort toelichten.

De opleiding komt voort uit de opleiding leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Godsdienst. Deze opleiding is met de invoering van de BAMA-structuur in 2006 omgezet naar een door de overheid bekostigde hbo-masteropleiding. Mede gelet op de geringe afstand van de verplaatsing ziet de commissie naar aanleiding van deze aanvraag geen reden om te veronderstellen dat er nu, slechts enkele jaren later, anders dan in 2006 geoordeeld dient te worden over de doelmatigheid en de bekostiging van deze opleiding.

pagina 3 van 4 De afstand van de verplaatsing is gering en vindt naar oordeel van de commissie bovendien plaats binnen hetzelfde wervings- en verzorgingsgebied van de opleiding. Daar komt bij dat aanvrager de instroom in de enige andere geheel vergelijkbare opleiding in de regio boven de grote rivieren, de hbo-masteropleiding te Hengelo, vanaf 2010 heeft beëindigd en de opleiding in 2012 geheel afbouwt, waarmee het wervings- en verzorgingsgebied van deze opleiding wordt vergroot. Bovendien is Utrecht is dit licht een voor de hand liggende, zeer centrale vestigingsplaats. Overige aanbieders van enigszins vergelijkbare opleidingen hebben in het kader van de afstemmingsverplichting aangegeven geen bezwaar te hebben tegen deze verplaatsing. De commissie komt tot de conclusie dat er geen concurrerende opleidingen zijn in dit landsdeel, en weegt dit zeer zwaar. Gelet op deze bijzondere omstandigheden die specifiek bij deze opleiding spelen, adviseert de commissie u om positief te oordelen ten aanzien van voorwaarde b van artikel 4.2 eerste lid Beleidsregel.

Beoordeling voorwaarde c artikel 4.2 eerste lid Beleidsregel

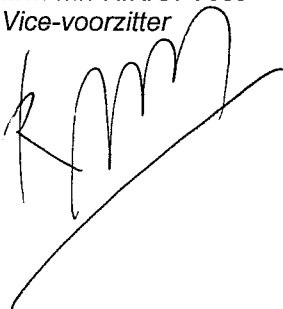
De commissie is van mening dat aanvrager heeft aangetoond dat er aantoonbare behoefte op de arbeidsmarkt en bij het afnemend beroepenveld bestaat. De commissie heeft in haar overwegingen onder andere betrokken de goedkeuring van de Nederlandse Bisschoppenconferentie, en de overgelegde schriftelijke verklaring van de voorzitter van de Stichting Katholiek Theologisch Onderwijs van 21 oktober 2010.

Resumerend is de commissie van oordeel dat aan de voorwaarden waarnaar verwezen wordt in artikel 6.1 eerste lid van de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2009 is voldaan.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om positief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Mw. mr. R.K.G. Voss
Vice-voorzitter

De wettelijke grondslag voor het advies is gelegen artikel 7.17 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 17 juni 2009, verder te noemen: de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend.

De verplaatsing van een (deel van een) hbo-master opleiding kan volgens artikel 6.1 eerste lid van de Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de in artikel 4.1, eerste lid, onder d en e genoemde voorwaarden:

d. de verplaatsing mag op lange termijn niet leiden tot substantieel nadelige effecten voor de benutting van de bestaande capaciteit en infrastructuur op het betreffende onderwijs- en onderzoeksterrein en

e. de inbedding van de opleiding in de (regionale) kennisinfrastructuur moet in voldoende mate zijn verzekerd.

Daarnaast moet het voornemen eveneens voldoen aan de in artikel 4.2, eerste lid, onder b en c genoemde voorwaarden:

b. voor de opleiding bestaat aantoonbaar geen of onvoldoende bereidheid in de samenleving om daarin te investeren en wordt zonder overheidsfinanciering niet aangeboden, of er wordt zonder overheidsfinanciering onvoldoende gebruik van gemaakt en

c. de behoefte op de arbeidsmarkt en de behoefte van het afnemend beroepenveld zijn objectief vaststelbaar en aannemelijk gemaakt.